

מה יצאנו החושן

יוצא לאור ע"י מכון אבני חושן

חידושי ושיעורי מורינו
הגאון רבי שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני חושן – מאנסי

טו

פרשת ויחי | תשפ"ב

מוקדש לרפואת מרן שמואל בן שרה פערל

עניני הפרשה

שיעור הפרשה

עומק דרכי השגחת הבורא למען צאצאיו של יעקב

תמיהתו של יעקב אבינו היכן המלאך שנברא לשמור את צאצאיו בקדושה

והנה איתא בספה"ק, כי יעקב אבינו כשעמד בבית לבן, נתנסה רבות על ידו בניסיונות קשים בענייני קדושה, וביקש לבן הרשע בכל עת מצא להכשילו ולפגמו, ובעבור זאת איתא שלא היה ישן בבית לבן כל אותם שנים בכדי שלא יוכל להכשילו, ועמד אז יעקב אבינו בעוז ובתעצומות נגד כל ניסיון וקושי בשמירתו כל חלקי הקדושה שבו, ובגבורה נתקדש ונתעלה עוד ועוד עד שזכה שנקרא (ישעי' כט, כג) קדוש יעקב.

ובעבור זאת תמה יעקב אבינו בנפשו, כי הרי בזה שעמד איתן בניסיונות בענייני קדושה בבית לבן, ועבד את קונו במסירות נפש נגד כל מעשיו הרעים של לבן, הא בודאי נברא מזה מלאך קדוש אשר היה צריך לשמור על בניו וטפו של יעקב בשמירה יתירה ומעולה לבלתי יחטאו ושלא יפגמו בקדושתם. וכיון שכן האיך יתכן שארע המעשה המגונה עם דינה בתו שהיה שמה ממש הפך הקדושה, ושנים רבות התחבט ונצטער מזה הדבר, ולהיכן נעלם פעולתו ותפקדו של המלאך הקדוש ההיא שנברא בהיותו בבית לבן.

אסנת בת פוטי פרע היתה בתה של דינה

ונקדים עוד, מה שפירשו קמאי על מאה"כ (לעיל מה, ח-ט) 'זירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה. ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם'. וברש"י. ויאמר מי אלה. מהיכן יצאו אלו וגו'. בזה. הראה לו שטר ארוסין ושטר כתובה וגו'. ע"כ. והקשו, דהנה חזינן בזה,

צערו של אותו צדיק מהמעשה שהיה עם דינה בתו

והנראה בזה בהקדם הדבר, דהנה יעקב אבינו היה מצטער זה רבות בשנים מכל העניין הרע אשר ארע עם דינה בתו ושכם בן חמור (לעיל לד), וצער רב היה לאותו צדיק מן הדבר ההיא, וחיפש ופשפש במעשיו משום איזה סיבה קרה לו כל זאת בצאצאיו, ולא מצא מנוח לנפשו מזה.

וביותר ארע לו הדבר ההיא, דהנה איתא בספה"ק **אוהב ישראל** בפרשת מטות עה"פ (במדבר לב, כד) **בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם תעשו**. שאמר משה רבינו לבני גד ולבני ראובן שיבנו ערים לטפם וגדרות לצנאם. ומפרש שם בעומק כוונתו של מרע"ה, **'כשהאדם עושה מעשיו בקדושה ובטהרה ובמחשבה טובה, אז הוא בורא מלאך הקדוש**, והוא עולה ויושב בשמים להמליץ טוב עבור האדם, כי הוא נותן לו חיות ושפע, ומלאך נקרא עי"ר, ע"ד עיר וקדיש (דניאל ד, י). ולכך נקרא עי"ר מלשון התעוררות, שמעורר את האדם לעבודתו יתברך שמו, **ומועיל להאדם שהוא נותן חיות לטהף ולבניו הקטנים שאין בהם שכל, והמלאך מעורר אותם לעבודתו יתברך שמו**. וזה צריך עובדא ובנין. עכ"ל.

והיינו כשאדם עושה מעשיו כראוי, בקדושה ובטהרה ובמחשבה טובה, נברא מזה מלאך קדוש הממליץ טוב על האדם, ומועיל לבניו וטפו של האדם אשר מעוררם לעבודתו יתברך שמו, ונוטרם בקדושה ובטהרה לשמור את דרך השם ומצוותיו.

דקדוקי המקרא בעניין ברכות יעקב למנשה ואפרים

בתורה הקדושה בעניין ברכות יעקב לבני יוסף מנשה ואפרים, נאמר (בראשית מ"ח, טז) **'המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ'**. וכן בהמשך הכתוב (פסוק כ) **'ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה'**.

ויש להתבונן בהא, במה שאמר להם יעקב אבינו **'המלאך הגאל אותי מכל רע'**, לאיזה מלאך נתכוון, וברש"י **'המלאך הגאל אתי'**. מלאך הרגיל להשתלח אלי בצרתי, כעניין שנאמר (בראשית לא, יא) ויאמר אלי מלאך האלוקים בחלום יעקב וגו' אנכי הא-ל בית א-ל'. ועדיין צריך לן ביאור בזה.

וכן יש לדקדק, במה שאומר הכתוב **'ויברכם ביום ההוא לאמור'**, מהו ביו"ם ההוא, מה נתייחד אותו היום שבעבור זאת ברכם בברכה 'בך יבורך ישראל ישמך אלוקים כאפרים ומנשה', דנראה בזה שיש שייכות לברכה עם אותו היום דייקא.

עוד יש לעיין בזה, דהנה בברכתו השנית **'בך יבורך ישראל לאמור ישמך אלוקים כאפרים ומנשה'**, מפרש"י, **בך יברך ישראל**. 'הבא לברך את בניו, יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו וישמך אלוקים כאפרים וכמנשה'. ותימה, מה רבותא וחשיבות ראה יעקב אבינו בבני יוסף אלו מנשה ואפרים, עד שכל כך נתפעל ואמר בברכה, שכל אחד מישראל הבא לברך את בניו יברכם שיהיו המה כמו מנשה ואפרים. והרי זה אומר דרשני.